

Білостоцький державний університет
(м. Білосток, Республіка Польща)

The branch of the University
of Bialystok in Vilnius
Faculty of Economics
(Lithuania)

Міністерство освіти і науки України

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Юридичний факультет
Кафедра приватного права

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ:
ЗАКОНОДАВЧЕ РЕАГУВАННЯ
НА ГЕОПОЛІТИЧНІ Й ІСТОРИЧНІ ПРОБЛЕМИ

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ЗАКОНОДАВЧЕ РЕАГУВАННЯ НА ГЕОПОЛІТИЧНІ Й ІСТОРИЧНІ ПРОБЛЕМИ

.....

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної онлайн конференції

6 грудня 2022 року
м. Чернівці

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Юридичний факультет
Кафедра приватного права

Білостоцький державний університет
(м. Білосток, Республіка Польща)

The branch of the University of Bialystok in Vilnius
Faculty of Economics
(Lithuania)

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**Правові виклики сучасності:
законодавче реагування
на геополітичні й історичні проблеми**

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної онлайн конференції
6 грудня 2022 року
м. Чернівці

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2022

УДК 340.134:[327:911]](082)
П 685

Редакційна колегія:

Гетьманцева Ніна Дмитрівна, докторка юридичних наук, доцентка, завідувачка кафедри приватного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (*голова*);

Кіріяк Оксана Василівна, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри приватного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (*відповідальний секретар*);

Ярошенко Олег Миколайович, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, проректор з навчально-методичної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Бутирський Андрій Анатолійович суддя господарського суду Чернівецької області, доктор юридичних наук, професор;

dr hab. Mięczyława Zdanowicz, prof. UwB завідувачка кафедрою європейського права Uniwersytet w Białymstoku;

dr hab. Anna Doliwa-Klepaska, prof. UwB кафедра європейського права Uniwersytet w Białymstoku;

dr Elżbieta Majewska - Branch of the University of Białystok in Vilnius.

П 685 **Правові** виклики сучасності : законодавче реагування на геополітичні й історичні проблеми : Матеріали III Міжнар. наук.-практ. онлайн конф. (Чернівці, 6 грудня 2022 року) / [редкол.: Н.Д. Гетьманцева (голова), О.В. Кіріяк (відпов. секр.) та ін.]. – Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. – 345 с.

ISBN 978-966-423-760-1

До збірника увійшли матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Правові виклики сучасності: законодавче реагування на геополітичні й історичні проблеми» (Чернівці, 6 грудня 2022 року).

Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалу, що подано у рукописах.

Для науковців, аспірантів та студентів.

УДК 340.134:[327:911]](082)

ISBN 978-966-423-760-1

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

Організаційний комітет:

CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
юридичний факультет
кафедра приватного права*

UNIWERSYTET
W BIAŁYMSTOKU

*Білостоцький державний
університет
(м. Білосток, Республіка Польща)*

*Національний юридичний
університет імені Ярослава
Мудрого*

*The branch of the University of
Białystok in Vilnius
Faculty of Economics
(Lithuania)*

3. Податковий кодекс України. № 2755-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>;
4. Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Наказ Міністерства Фінансів України від 20.04.2015 № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15#Text>
5. Рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 10.11.2022 у справі № 640/3801/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107273913>
6. Рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 31.08.2022 у справі № 640/14873/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106137965>
7. Постанова Великої Палати Верховного Суду 04 грудня 2019 року у справі № 520/3939/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86401183>
8. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 18 листопада 2021 року у справі № 620/3987/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101231850>
9. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 27 листопада 2019 року у справі №160/3114/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85964928>
10. Про внесення змін до Закону України “Про збір та облік єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування” щодо усунення дискримінації за колом платників : закон України від 13.05.2020 р. № 592-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/592-20#n8>

Людмила Сіньова,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
трудового права та права соціального забезпечення.

Навчально-науковий інститут права.

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Sinyova@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-5514-3549

СОЦІАЛЬНА СФЕРА В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Забезпечення нормальних умов життєдіяльності та посилення соціального захисту категорій осіб, які мають право на отримання різних видів допомог надзвичайно важливі для України в сучасних умовах реалізації стратегічного курсу побудови соціально орієнтованої ринкової економіки та інтеграції у світовий економічний та правовий простір [1, с. 5]. Повномасштабне військове вторгнення російської держави-агресора проти України та запровадження воєнного стану стало величезним викликом для соціальної сфери. Як наслідок, соціальна незахищеність основної частини суспільства стали реальними загрозами національній безпеці у різних аспектах. Сьогодні нашим громадянам особливо потрібна допомога в будь-якому вигляді: матеріальна, психологічна, фізична, моральна, гуманістична та ін.

Соціальна допомога є практичною реалізацією гуманістичного світогляду. Поняття гуманізму близьке за своїм змістом і походженням до гуманітарних проблем та інтересів суспільства, що стосуються міжособистісних взаємовідносин, сімейних зв'язків, людських контактів. Це розуміння особливо актуальне для сучасного суспільства, оскільки основу вирішення гуманітарних проблем утворюють гуманістичні принципи [2, с. 172].

Право на соціальну допомогу – це визнана міжнародним співтовариством і гарантована державою можливість людини мати засоби існування в обсязі встановленого прожиткового

мінімуму незалежно від зайняття будь-якою професійною діяльністю та участі у фінансуванні виплат і послуг [1, с. 10].

Відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 року № 966-XIV прожитковий мінімум - це вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості.

Прожитковий мінімум визначається нормативним методом у розрахунку на місяць на одну особу, а також окремо для тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення: дітей віком до 6 років; дітей віком від 6 до 18 років; працездатних осіб; осіб, які втратили працездатність. До працездатних осіб відносяться особи, які не досягли встановленого законом пенсійного віку. До осіб, які втратили працездатність, відносяться особи, які досягли встановленого законом пенсійного віку, особи, які досягли пенсійного віку, що дає право на призначення пенсії на пільгових умовах, та непрацюючі особи, визнані особами з інвалідністю в установленому порядку. Прожитковий мінімум, визначений для осіб, які відповідно до законодавства підлягають обов'язковому державному соціальному страхуванню, збільшується на суму обов'язкових платежів.

В законопроекті № 8000 «Про Державний бюджет України на 2023 рік» пропонується установити з 1 січня 2023 року прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі 2589 грн, а для основних соціальних і демографічних груп населення: дітей віком до 6 років - 2272 грн; дітей віком від 6 до 18 років - 2833 грн; працездатних осіб - 2684; працездатних осіб, який застосовується для визначення базового розміру посадового окладу судді, - 2102; працездатних осіб, який застосовується для визначення посадових окладів працівників інших державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами, а також працівників податкових і митних органів - 2102 грн; працездатних осіб, який застосовується для визначення посадового окладу прокурора окружної прокуратури, - 1600 грн; осіб, які втратили працездатність, - 2093 грн. [3].

Таким чином, на соціальну сферу на 2023 рік витратять на 41,9 млрд грн. більше, ніж цього року – усього 444,13 млрд грн., саме стільки закладено в державному бюджеті. Як наголосили в Міністерстві соціальної політики України, більша частина суми піде на допомогу саме особам похилого віку – 271,86 млрд грн. На другому місці за видатками – люди, які опинилися в складних життєвих обставинах, їм на допомогу витратять 86,1 млрд грн., на різні види допомог малозабезпеченим громадянам піде 53,45 млрд грн., на виплати сім'ям та дітям закладено 26,85 млрд грн., особи з інвалідністю отримують 3,56 млрд грн. [4]. Як бачимо, що соціальні виплати на сьогодні є на другому місці по пріоритетності в державному бюджеті після виплат, які призначені для військовослужбовців, тому їх зберігатимуть на тому рівні попри війну.

Слід відзначити, що Україна, яка проголосила пріоритетним напрямком зовнішньої політики курс на зближення з Європейським Союзом, узяла тим самим відповідні зобов'язання щодо забезпечення реалізації прав людини. Серед них – право на соціальний захист, яке набуває особливого значення в умовах ринкових перетворень. Перед Україною поставлено важливе завдання запровадити систему соціальних допомог та соціальної підтримки населення. Цього можна досягти за умови зміни бачення проведення реформ, які не мають бути епізодичними змінами окремих напрямків та сфер, а повинні відбуватися комплексно та системно, це дозволить сформулювати нову систему соціального забезпечення якісно вищого рівня, яка буде відповідати вимогам Європейського Союзу [5, с. 85]. Таким чином, держава має задовольняти мінімальні потреби громадян, особливо під час війни та враховувати особливості потреб осіб, які належать до різних соціальних і демографічних груп населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. О. Л. Кучма, Л. М. Сіньова Допомоги як вид соціального забезпечення за законодавством України. Монографія. – Київ: ФОП Маслаков, 2018. – 252 с.
2. Буяшенко В. В. Соціальна допомога в контексті повсякденності Гуманітарний вісник ЗДІА випуск 39. 2009. С.161-173.
3. Держбюджет 2023: якими будуть прожитковий мінімум і мінімальна зарплата? URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/213986_derzhbyudzhets-2023-yakimi-budut-prozhitkoviy-mnimum--mnmalna-zarplata (дата звернення 11.11.2022)
4. На соціальну сферу наступного року витратять 444,13 млрд. грн. URL: <https://social.com.ua/soczzahyst/na-soczialnu-sferu-nastupnogo-roku-vytratyat-44413-mlrd-grn/> (дата звернення 10.11.2022)
5. Сіньова Л. М. Соціальні допомоги в умовах євроінтеграції України // Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали міжнародного науково-практичного круглого столу, 06 червня 2017 р., м. Київ / за ред. проф. Р.С. Мельника, відпов. ред. к.ю.н. Л.Ю. Малюга – Єреван : Видавництво Eurasian Social Science Association, 2017. – 104 с.

Катерина Солодан,

доктор філософії, асистент кафедри публічного права.

Юридичний факультет.

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

(м. Чернівці, Україна)

k.solodan@chnu.edu.ua

ORCID 0000-0002-2872-5332

Scopus ID H-3043-2018

ГЛОБАЛЬНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Глобальна цифровізація та розвиток електронної комерції ставить уряди більшості держав перед викликами, спричиненими необхідністю приведення систем оподаткування у відповідність до нових реалій ведення підприємницької діяльності, що отримали можливості уникнення від оподаткування та розмивання податкової бази, адже отримують прибутки в тих юрисдикціях, де не мають фізичної присутності.

Робота над вирішенням зазначених проблем активно ведеться міжнародними організаціями. В цьому контексті необхідно звернути увагу на План дій BEPS (*Base erosion and profit shifting*) [1], розроблений в межах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Його метою є гарантування оподаткування прибутку в тих юрисдикціях, де він створюється, через вдосконалення податкового законодавства на національному та міжнародному рівнях [4]. План передбачає 15 дій, 4 з яких є обов'язковими для країн, що приєдналися: протидія податковим зловживанням, пов'язаним з використанням спеціальних режимів оподаткування, у контексті підвищення прозорості; протидія зловживанням із застосуванням конвенцій про уникнення подвійного оподаткування; перегляд вимог до підготовки документів з трансфертного ціноутворення та Звіту по країнах; удосконалення механізмів вирішення спорів щодо застосування договорів про уникнення подвійного оподаткування між країнами [1; 5].

Можна звернути увагу на так званий проект BEPS 2.0, де, серед іншого, обговорюється можливість запровадження єдиного мінімального глобального податку для суб'єктів цифрової економіки на рівні 15%. Зазначимо, що більше 100 держав вже підписали заяву щодо необхідності запровадження цього податку, проте робота щодо формулювання цієї